

Charakteristika Zboru väzenskej a justičnej stráže

Postavenie a pôsobnosť Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) upravuje zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Podľa tohto zákona je zbor charakterizovaný ako ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy na úseku výkonu väzby, výkonu trestu odňatia slobody, ochrany a stráženia objektov zboru a ochrany poriadku a bezpečnosti v súdnych objektoch a objektoch prokuratúry.

Zbor tvoria:

- generálne riaditeľstvo,
- ústavy na výkon väzby, ústavy na výkon trestu odňatia slobody, ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnica pre obvinených a odsúdených (ďalej len „ústav“),
- príslušníci zboru.

Generálne riaditeľstvo a ústavy zriaďuje a zrušuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Základné organizačné články zboru sú rozpočtovými organizáciami.

Zbor je podriadený ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“); na čele zboru je generálny riaditeľ zboru (ďalej len „generálny riaditeľ“), ktorého do funkcie vymenúva a z nej odvoláva minister. Generálny riaditeľ za svoju činnosť zodpovedá priamo ministrovi.

Na čele ústavu je riaditeľ, ktorého do funkcie ustanovuje a z funkcie odvoláva generálny riaditeľ, ktorému tiež zodpovedá za svoju činnosť.

Pôsobnosť zboru

Zbor v rámci svojej pôsobnosti:

- zabezpečuje výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody,
- zabezpečuje ochranu a stráženie objektov zboru určených na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody, ako aj ďalších väzenských objektov, pátra po obvinených a odsúdených v prípade ich úteku z väzby alebo z výkonu trestu odňatia slobody,
- zabezpečuje penitenciárnu starostlivosť o odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody,
- zabezpečuje činnosti zamerané na zamestnávanie obvinených a odsúdených,
- zabezpečuje ochranu poriadku a bezpečnosti v súdnych objektoch, objektoch prokuratúry a nerušené súdne konanie,
- zabezpečuje ochranu verejného poriadku v blízkosti objektov zboru, súdnych objektov a objektov prokuratúry, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie účelu väzby, účelu výkonu trestu odňatia slobody a nerušeného súdneho konania,
- zabezpečuje zadržanie obvineného a odsúdeného v súdnom objekte a dodanie do výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody,
- podľa osobitného predpisu vybavuje sťažnosti, ktoré sa vzťahujú na postup orgánov zboru,
- zabezpečuje a vykonáva na území Slovenskej republiky eskorty obvinených vo výkone väzby a odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody,
- vykonáva program ochrany svedka počas výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody podľa osobitného predpisu,
- zabezpečuje zdravotnú starostlivosť pre príslušníkov zboru, zamestnancov zboru, obvinených vo výkone väzby, odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody a iné osoby,
- pôsobí vo vymedzenom rozsahu podľa osobitného predpisu ako orgán činný v trestnom konaní, odhaľuje trestné činy príslušníkov zboru a v objektoch zboru aj zamestnancov zboru, odhaľuje trestné činy obvinených vo výkone väzby a odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody a zisťuje ich páchatelov,

- spolupracuje pri plnení úloh so štátnymi orgánmi, obcami, ozbrojenými silami, ozbrojenými zbormi, inými právnickými osobami a fyzickými osobami,
- spolupracuje s väzenskými správami iných štátov,
- vedie evidencie a štatistiky potrebné na plnenie úloh zboru,
- plní úlohy orgánu štátnej správy a iné úlohy, ak tak ustanovuje zákon alebo osobitný predpis.

Zbor plní v rozsahu svojej pôsobnosti aj úlohy na úseku prevencie. Prejednáva priestupky spáchané:

- v objekte zboru, ktorého ochranu a stráženie zabezpečuje,
- pri rušení výkonu strážnej služby v blízkosti objektu zboru, ktorého ochranu a stráženie zabezpečuje, alebo počas eskortovania obvineného alebo odsúdeného, ak strážnu službu alebo eskortovanie vykonáva zbor,
- obvinenými vo výkone väzby a odsúdenými vo výkone trestu odňatia slobody, ak sú spáchané počas výkonu väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody.

Plnenie úloh zboru v roku 2009

V uvedenom období zbor plnil úlohy na základe zákonov a v súlade s uzneseniami vlády Slovenskej republiky, Hlavnými úlohami zboru na rok 2009 a so zámermi konkretizovanými v Konceptii väznenstva Slovenskej republiky a z ďalších plánovacích dokumentov súvisiacich so služobnou činnosťou zboru.

V súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do eurozóny a zavedením spoločnej meny euro od 1. januára 2009 sa v zbore zabezpečil proces prechodu na novú menu vrátane obdobia duálneho zobrazovania a obdobia duálneho obehu najmä v oblasti vedenia účtovníctva, správy peňažných prostriedkov obvinených a odsúdených, správy pohľadávok zboru a s tým súvisiacich zmien interných predpisov.

O uplynulom roku môžeme jednoznačne povedať, že to bol ďalší z rokov pre zbor mimoriadne náročný. Zbor sa naďalej vyrovnával s nedostatkom finančných prostriedkov prideľovaných rozpočtom na jednotlivé roky. Ekonomické zabezpečenie zboru bolo v sledovanom období nepriaznivo poznamenané znížením schváleného rozpočtu v dôsledku viazania rozpočtových prostriedkov v súlade s Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 93 z 28. januára 2009 s cieľom ich realokácie a za účelom udržania hospodárskeho rastu a zamestnanosti v sume 6 070 870 € a Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 460/2009 zo 17. júna 2009 ku koncepcii obnovy hospodárskeho rastu Slovenskej republiky v sume 581 851 €.

Pri hodnotení celoročnej činnosti zboru môžeme s uspokojením konštatovať, že zbor úlohy, ktorých plnením bol v roku 2009 poverený, splnil. Vyžadovalo si to od všetkých zodpovedné plnenie svojich povinností, a to bez ohľadu na zastávané funkcie.

Pri hodnotení služobnej disciplíny sa v roku 2009 opäť vyskytli závažné nedostatky. Išlo o prípady, keď príslušník alebo zamestnanec zboru nastúpil do výkonu štátnej služby alebo práce pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky. V hodnotenom období bolo 23 takýchto pozitívnych zistení. V 4 prípadoch bolo zistené vedenie súkromného motorového vozidla pod vplyvom alkoholu v čase mimo výkonu štátnej služby. V minulom roku sa vyskytli aj prípady nepovoleného vnášania mobilných telefónov do objektov ústavu. Zaistenie mobilného telefónu u príslušníkov a zamestnancov zboru bolo zdokumentované v 6 prípadoch a zaistenie mobilného telefónu u odsúdených a obvinených a v objektoch ústavov bolo zistené v 16 prípadoch. Nenastúpenie do výkonu štátnej služby bolo v minulom roku zaznamenané v 6 prípadoch. Nedovolená činnosť príslušníkov zboru v súvislosti s výkonom štátnej služby bola zdokumentovaná v 3 prípadoch a v 1 prípade bola zdokumentovaná nedovolená činnosť zamestnanca zboru. Zaistenie omamných látok bolo zdokumentované v 5 prípadoch a v 1 prípade bolo zdokumentované nedovolené vnášanie omamných a psychotropných látok.

Zbor v roku 2009 zabezpečoval plnenie služobných úloh na jednotlivých úsekoch služobných činností nasledovne:

Organizačno - právna a administratívna činnosť

V rámci organizačno - právnej a administratívnej činnosti plnil zbor úlohy v oblasti administratívnych činností vedúceho organizácie v úzkej súčinnosti s ústavmi a najmä úlohy, ktoré je potrebné koordinovať a zabezpečiť v rámci špecializovanej štátnej správy pre väzenstvo, zabezpečoval medzinárodnú spoluprácu a zahraničné služobné cesty príslušníkov zboru, realizoval styk s masmédiami a s verejnosťou, plnil úlohy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (do júla 2009 aj ochranu utajovaných skutočností). Plnil úlohy súvisiace so správou registratúry v služobných úradoch zboru Registratúrnym poriadkom, Registratúrnym plánom zboru a väzenskou administratívou, evidenciou osôb vo výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody a s činnosťou Archívu zboru.

V spolupráci s ďalšími služobnými úsekmi sa úsek administratívy a evidencie väzňov podieľal na vytvorení potrebných organizačných podmienok pre účasť obvinených a odsúdených vo voľbách prezidenta Slovenskej republiky. Podieľal sa aj na vytvorení potrebných organizačných podmienok pre účasť obvinených vo voľbách do Európskeho parlamentu a voľbách predsedov vyšších územných celkov.

V poslednom období narastal počet dožiadaní trestných kancelárií súdov o poskytnutie informácií o umiestení osôb vo výkone väzby a vo výkone trestu odňatia slobody prostredníctvom elektronickej aplikácie „evidencia obvinených a odsúdených“. Kým v roku 2006 to bolo 7 827 dožiadaní, v roku 2007 stúpol ich počet na 14 085. O rok neskôr - v roku 2008 bolo zaslaných celkom 17 313 dožiadaní. Za rok 2009 ich bolo prijatých celkom 20 977, pričom automatizovane – bez pričinenia ľudského faktora bolo vybavených 12 809 žiadostí a manuálne – prostredníctvom pracovníkov referátu bolo vybavených 8 168 žiadostí.

Počet obvinených a odsúdených k 31. decembru 2009 narástol oproti koncu roka 2008 celkom o 1 150 osôb (z 8 166 na 9 316) čo je najvyšší počet väznených osôb za posledných päť rokov. U odsúdených bol zaznamenaný nárast počtu u mladistvých, u odsúdených zaradených do minimálneho stupňa stráženia a u zaradených do stredného stupňa stráženia. Naopak, u odsúdených zaradených do maximálneho stupňa stráženia došlo k poklesu počtu zo 495 na 471. Treba zdôrazniť, že k najprudšiemu nárastu počtu došlo u odsúdených v minimálnom stupni stráženia, a to o 669 osôb. Celkový nepriaznivý vývoj postupného nárastu počtu obvinených a odsúdených bol impulzom k reprofilácii niektorých ústavov. Nárast počtu bol zaznamenaný aj u kategórie väznených osôb s cudzou štátnou príslušnosťou. Ide celkom o 168 osôb, kde najpočetnejšou skupinou boli občania Českej republiky (30 osôb), občania Vietnamu (15 osôb), občania Ukrajiny (13 osôb) a občania Maďarska a Pakistanu (po 10 osôb).

Od roku 2006 sledujeme postupný nárast počtu taktiež u osôb, ktoré na nariadený výkon trestu odňatia slobody nenastúpili. Priemerný počet stúpol až na 1 794 osôb, pričom k 31. decembru 2009 to bolo 1 901 osôb (1 705 mužov a 196 žien), konkrétne nenastúpených 134 mladistvých, 1 086 nenastúpených odsúdených do minimálneho stupňa stráženia, 656 nenastúpených odsúdených do stredného stupňa stráženia a 25 nenastúpených odsúdených do maximálneho stupňa stráženia. Za posledné obdobie dochádza k prehľbovaniu rozdielu počtu nástupov do výkonu trestu odňatia slobody z výkonu väzby (1 925 osôb) a z občianskeho života (4 140 osôb).

Čo sa týka klasifikácie odsúdených podľa veku, najpočetnejšou skupinou boli odsúdení vo veku od 30 do 45 rokov (3 078 osôb). Dobrým znamením bol mierny pokles negramotných odsúdených. Najpočetnejšími skupinami odsúdených podľa dosiahnutého vzdelania boli osoby so základným vzdelaním a osoby so stredoškolským vzdelaním bez maturitnej skúšky.

Z pohľadu informatiky a informačných technológií bol rok 2009 charakteristický optimalizáciou a konsolidáciou informačného systému. V priebehu roka bolo zabezpečené prispôsobenie webového sídla zboru podľa štandardov Výnosu č. MF/013261/2008 - 132 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy. V tomto období taktiež pokračoval vývoj aplikácii a ich nasadzovanie do produkčného prostredia informačného systému zboru: finančná evidencia obvinených a odsúdených, modul personalistika, platy príslušníkov, mzdy zamestnancov, sociálne zabezpečenie.

V oblasti normotvorby v hodnotenom období dominovala činnosť súvisiaca s prípravou návrhu novelizácie zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej strážie v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Predmetom novelizácie malo byť riešenie otázky detencie, ktorej ukladanie a výkon legislatívne upravujú Trestné kódexy od roku 2006. Doteraz však nie je upravené postavenie a činnosť zboru pri reálnom výkone detencie. Vzhľadom k tomu, že existoval zámer uviesť do činnosti prvý detenčný ústav na Slovensku k 1. januáru 2010, bolo nevyhnutné riešiť i tieto legislatívno - právne medzery. S prihliadnutím na to, že táto úloha nebola pôvodne zaradená v pláne legislatívnych úloh vlády na rok 2009 a predovšetkým kvôli časovému posunu pri

spustení detenčného ústavu do prevádzky, bol legislatívny proces novelizácie zákona pozastavený. Ďalšie kroky budú zrejme závislé od toho, či a kedy sa bude pokračovať v realizácii celého projektu.

V októbri 2009 došlo k opätovnej legislatívnej činnosti v súvislosti so zákonom č. 4/2001 Z. z. Išlo o transpozíciu rámcového rozhodnutia Rady č. 2008/977/SVV z 27. novembra 2008 o ochrane osobných údajov spracúvaných v rámci policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach. Zboru sa toto rozhodnutie dotkne v ôsmej hlave zákona – „Informačný systém zboru“, preto bol pripravený návrh novelizovaného znenia tohto ustanovenia. Novelou sa predovšetkým upraví ochrana a nakladanie s informáciami a osobnými údajmi, ako aj s údajmi poskytnutými inými členskými štátmi EÚ.

V rámci všeobecnej legislatívy bol ďalej vypracovaný a schválený návrh novely nariadenia vlády SR č. 384/2006 Z. z. o výške pracovnej odmeny a podmienkach jej poskytovania obvineným a odsúdeným v platnom znení. Návrh reaguje na vládou SR schválenú valorizáciu minimálnej mzdy na rok 2010, od ktorej sa odvíja aj výška pracovnej odmeny pre obvinených a odsúdených. V spolupráci s odborom logistiky generálneho riaditeľstva zboru bol pripravený a schválený výnos o ustanovení hodnoty služobnej rovnošaty a jej súčastí pre príslušníkov zboru v roku 2010.

Pokiaľ ide o tvorbu interných predpisov v zbore za rok 2009 bolo vydaných 14 rozkazov ministra spravodlivosti, 88 rozkazov generálnej riaditeľky a 29 zbierok inštrukcií, pokynov a smerníc generálneho riaditeľstva.

Okrem toho boli posudzované viaceré zmluvy, pripomienkované všeobecne záväzné právne predpisy a zabezpečované zastupovania pred súdmi.

Orgán dozoru zboru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri výkone štátnej služby a pri práci a pre ochranu pred požiarmi vykonal v siedmich služobných úradoch komplexnú kontrolu na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a pri práci a komplexnú protipožiarnu kontrolu. V piatich služobných úradoch následnú kontrolu na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a pri práci a následnú protipožiarnu kontrolu a v jednom služobnom úrade aj tematickú protipožiarnu kontrolu. Posudzoval projektové dokumentácie stavieb zboru pre účely stavebného konania (26), zúčastňoval sa kolaudácií stavieb zboru (3) a zmien užívania stavieb zboru alebo ich častí (4), viedol štatistický prehľad pracovnej úrazovosti, vykonával školenia a oboznámenia pre príslušných pracovníkov zboru, ale aj pre odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody zaradených do práce a poradenskú činnosť.

Medzinárodná spolupráca zboru sa najvýraznejšie rozvíjala s väzenskou službou Českej republiky. Veľkým pozitívom je podpísanie novej rámcovej Dohody o podmienkach rozvoja spolupráce s Väzenskou službou Českej republiky, ako aj 19 čiastkových kooperačných dohôd medzi jednotlivými organizačnými jednotkami počas spoločnej porady nadriadených Zboru väzenskej a justičnej stráže a Väzenskej služby Českej republiky v júni 2009.

V januári zbor zorganizoval stretnutie generálnych riaditeľov väzenských služieb krajín V - 4, ktoré sa konajú pravidelne v niektorej z krajín Vyšehradskej štvorky.

Významným medzníkom v oblasti medzinárodnej spolupráce je členstvo zboru v Okrúhlo stole generálnych riaditeľov stredoeurópskych väzenských služieb, ktorého cieľom je pomoc pri riešení spoločných problémov a výmena skúseností. Počas krátkej existencie tohto združenia mal zbor príležitosť zorganizovať 3. stretnutie členských krajín. Bolo to vôbec prvýkrát, čo sa na Slovensku stretlo 9 najvyšších predstaviteľov európskych väzenských služieb. Na stretnutí sa zúčastnili generálni riaditelia väzenských služieb Českej republiky, Švajčiarska, Chorvátska, Slovinska, Litvy, námestníci generálnych riaditeľov rakúskej a maďarskej väzenskej služby a prezident Medzinárodnej asociácie nápravných a väzenských zariadení (ICPA). Hlavnou témou pracovného rokovania bol elektronický monitoring.

V roku 2009 sa uskutočnilo 19 zahraničných služobných ciest do Českej republiky, 3 do Poľska, 1 do Rakúska, 1 do Grécka, 1 do Írska, 1 do Španielska, 1 do Škótska a 1 do Švajčiarska.

Okrem účastníkov okrúhleho stola zbor prijal delegácie zo Škótska, Nemecka, Maďarska, Českej republiky a zástupcov zastupiteľských úradov členských štátov Európskej únie akreditovaných v Slovenskej republike.

Hlavným prínosom činnosti zboru v oblasti medzinárodnej spolupráce je existencia priestoru pre diskusiu o spoločných záležitostiach, problémoch a efektívnych postupoch, miesta pre dialóg, vzájomnú podporu a pomoc prostredníctvom výmeny skúseností z penitenciárnej praxe.

Zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými

Zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými sa realizovalo najmä v oblasti dodržiavania právnych noriem, interných predpisov, pokynov a usmernení pre výkon služobných činností pri zabezpečovaní výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Odbor venoval pozornosť najmä dôslednému zabezpečovaniu sociálnych práv obvinených a odsúdených stanovených všeobecno - záväznými právnymi predpismi, podmienkam umožňujúcim plnenie účelu výkonu väzby a účelu výkonu trestu odňatia slobody, ako aj plneniu odporúčaní a úloh uložených v súvislosti s kontrolnou návštevou Európskeho výboru CPT, uplatňovaniu zásad vnútornej diferenciacie odsúdených, udržiavaniu disciplíny a poriadku, ako aj vytváraniu vhodných podmienok zaobchádzania s obvinenými a odsúdenými.

V roku 2009 vykonal v ústavoch zboru 26 kontrol. Z uvedeného počtu bolo 8 všeobecných tematických kontrol v ústavoch Dubnica nad Váhom, Košice – Šaca, Košice, Banská Bystrica, Žilina, Ružomberok, Trenčín, Nitra - Chrenová, 7 následných kontrol v ústavoch Dubnica nad Váhom, Košice – Šaca, Košice, Banská Bystrica – Kráľová a Želiezovce. S cieľom preverenia pripravenosti ústavov na očakávanú návštevu Výboru CPT bolo mimo rámca plánovaných kontrol v mesiaci marec odborom vykonaných 11 kontrol v ústavoch Bratislava, Leopoldov, Hrnčiarovce nad Parnou, Nitra - Chrenová, Ilava, Trenčín, Banská Bystrica, Banská Bystrica - Kráľová, Nitra, Košice - Šaca a Košice.

V rámci kontrolnej činnosti odbor venoval pozornosť uplatňovaniu aktívnych prvkov bezpečnosti v systéme zaobchádzania s obvinenými a odsúdenými, tvorbe programov zaobchádzania s odsúdenými a metodike uplatňovania disciplinárnej právomoci.

Za účelom koordinácie činnosti personálu ústavov pri zabezpečovaní výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody, ako aj zvyšovania jeho odbornosti boli pripravované a organizačne i obsahovo zabezpečené porady, školenia a kurzy. Významnou bola spolupráca ústavov s organizáciami tretieho sektora pri zabezpečovaní aktivít sociálnej prevencie a realizovaní projektov vzdelávania pre odsúdených a obvinených.

V oblasti normotvorby odbor výkonu väzby a výkonu trestu generálneho riaditeľstva pokračoval v príprave interných predpisov tak, aby sa zmeny v obsahu novelizovaného zákona o výkone väzby a zákona o výkone trestu a nadväzujúcich vyhlášok Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorými boli vydané Poriadok výkonu väzby a Poriadok výkonu trestu odňatia slobody, adekvátne premietli aj v interných predpisoch upravujúcich jednotlivé prostriedky zaobchádzania. Odbor pripravil a predložil v roku 2009 na schválenie 7 interných predpisov usmerňujúcich zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými a 1 novelu interného predpisu upravujúceho psychologickú činnosť v zbore. Významnou mierou sa podieľal aj na príprave RGR o zaraďovaní obvinených a odsúdených do práce a následne aj na príprave novely uvedeného RGR, ktoré boli predkladané odborom ochrany a obrany generálneho riaditeľstva zboru. V rámci pripomienkového konania odbor participoval na ďalších 16 interných predpisoch.

V ústavoch je pre potreby obvinených a odsúdených zriadených 24 väzenských knižníc. Knižnice sú vybavené počítačovým hardvérom s knižničným softvérom WINISIS. Všetky väzenské knižnice majú k dispozícii aj vlastnú čítareň, resp. študovňu vybavenú počítačom, v ktorej majú obvinení a odsúdení možnosť študovať právne predpisy zo Zbierky zákonov Slovenskej republiky. K 31. decembru 2009 tvorilo knižničný fond väzenských knižníc 110 677 knižničných jednotiek, z čoho najväčší počet tvorí beletria v počte 90 641 kusov. Odborných publikácií bolo v knižničnom fonde k uvedenému dátumu 20 036 .

V činnosti knižníc je potrebné venovať pozornosť výberu a usmerňovaniu knihovníkov z radov odsúdených tak, aby sprístupňovanie knižničného fondu a knihovníckych služieb prispievalo k zvyšovaniu vzdelanostnej úrovne a informovanosti obvinených a odsúdených. S uvedeným cieľom sa pravidelne vykonáva aj odborné vzdelávanie príslušníkov a zamestnancov zboru zodpovedných za väzenské knižnice.

Bezpečnosť a justičná stráž

Úsek ochrany a obrany v rámci svojej pôsobnosti v roku 2009 zabezpečoval v súlade so zákonom č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 4/2001“) a RMS č. 2/2006 o strážnej a eskortnej službe, o justičnej strážii a o špeciálnych zásahových skupinách v Zbore väzenskej a justičnej strážii (ďalej len „RMS č. 2/2006“) ochranu a stráženie 18 ústavov na výkon väzby, ústavov na výkon trestu odňatia

slobody, ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnicu pre obvinených a odsúdených (ďalej len „ústav“). Ďalej zabezpečoval ochranu poriadku a bezpečnosť v súdnych objektoch a objektoch prokuratúry a nerušené súdne konanie v 75 súdnych objektoch a v 70 objektoch prokuratúr. V rámci Slovenskej republiky zabezpečoval a vykonával eskorty obvinených vo výkone väzby a odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody.

V súlade s harmonogramom budovania a rekonštrukcie jednotlivých prostriedkov vnútorného a vonkajšieho systému bezpečnosti sa pokračovalo v plnení zámerov a cieľov vyplývajúcich z Aktualizovanej Koncepcie bezpečnosti vo väzenstve Slovenskej republiky (ďalej len „konceptia bezpečnosti“). V roku 2009 bola v určených ústavoch realizovaná rekonštrukcia signálno - bezpečnostnej techniky, osvetlenia, ohradenia a oplotenia, boli vykonané stavebné a technické úpravy na vchodoch do ústavov.

Rozsahom činností sa medzi najvyťaženejšie úseky ochrany a obrany radí výkon eskortnej služby. Tento úsek zabezpečuje a realizuje eskorty za účelom premiestňovania obvinených a odsúdených medzi ústavmi (celoštátny zvoz), eskorty na súdne pojednávania, prokuratúry, do zdravotníckych zariadení a na vonkajšie pracoviská. Okrem uvedených eskort sa v ústavoch vykonávajú eskorty zabezpečujúce neodkladné údržbárske práce a činnosti zabezpečujúce chod ústavu (stavebné práce a úpravy, dovoz materiálov, úprava okolia, upratovanie a pod.). Na zabezpečenie stráženia odsúdených, ktorí vykonávajú tieto činnosti, sú využívaní aj príslušníci zboru zaradení v strážnych zmenách.

V roku 2009 sa príslušníci eskortnej služby z ústavu Košice podieľali na vykonaní eskorty počas ktorej boli eskortované ženy z ústavu Nitra - Chrenová do ústavu Levoča v rámci jeho reprofiliácie.

Výcvik príslušníkov zboru bol zameraný na odbornú prípravu a zvyšovanie profesionality vo všetkých služobných činnostiach. Realizovala sa cyklická a mimocyklická príprava. Na záver trojročného výcvikového cyklu boli príslušníkmi zboru vykonané záverečné skúšky zo služobnej prípravy a sebaobrany. Pribeh vykonávania skúšok bol bez nedostatkov a počas previerky zo sebaobrany nedošlo k žiadnemu zraneniu.

V zmysle Plánu akcií zboru na rok 2009 odbor ochrany a obrany organizačne zabezpečil v spolupráci s Ústavom na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová a Liečebno - rehabilitačným strediskom Kováčová konanie Majstrovstiev zboru v brannom lyžovaní v Osrblí, branný beh, ktorý sa uskutočnil za spolupráce Ústavu na výkon väzby Banská Bystrica v Liečebno - rehabilitačným strediskom Kováčová, súťaž v streľbe zo služobných zbraní v spolupráci s Ústavom na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Leopoldov, Majstrovstvá zboru v služobnej kynológii omamných a psychotropných látok v spolupráci s Ústavom na výkon trestu odňatia slobody Želiezovce. Na týchto podujatiach sa zúčastnili reprezentanti Väzenskej služby Českej republiky.

Zvyšovanie odbornej úrovne príslušníkov špeciálnych zásahových skupín a ich zásahových jednotiek sa realizovalo aj v spolupráci s Policajným zborom v troch sústrediach vybraných inštruktorov zásahových jednotiek a školení v lanovej technike pre určených príslušníkov zásahových jednotiek.

V súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky sa vo Vojenskom ústave špeciálneho zdravotníctva a výcviku Lešť uskutočnilo päťdňové sústredenie vybraných inštruktorov zásahových jednotiek ústavov, ktoré bolo zamerané na nácvik taktiky a streľby zo služobných zbraní.

Na základe projektu medzi Akadémiou Policajného zboru a generálnym riaditeľstvom zboru sa pre 40 príslušníkov zásahových jednotiek organizoval kurz školiťelov sebaobrany. Absolventi kurzu získali osvedčenie, na základe ktorého môžu s príslušníkmi ústavu vykonávať výcvik sebaobrany v ústavoch zboru.

Na Akadémii Policajného zboru vybraní príslušníci ústavov zboru absolvovali kurz školiťelov streleckej prípravy. Na záver kurzu príslušníci získali osvedčenie školiťela streleckej prípravy. Kurz sa realizoval na základe schváleného projektu medzi Akadémiou Policajného zboru a Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže a podľa RGR č. 22/2009 o zabezpečení a vykonávaní streleckej prípravy a strelieb príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, kde sa 82 vybraných príslušníkov ústavov zboru zúčastnilo kurzu školiťelov streleckej prípravy. Na záver kurzu každý príslušník absolvoval policajný strelecký parkúr, ktorý bol podmienkou na vydanie osvedčenia školiťela streleckej prípravy.

Medzi hlavné úlohy služobnej kynológie patrí najmä zvyšovanie účinnosti bezpečnostného systému zboru, ochrana a stráženie objektov zboru, zvyšovanie bezpečnosti pri eskortách obvinených alebo odsúdených, zaistenie bezpečnosti pri protiprávnom konaní obvinených, odsúdených alebo iných osôb, vyhľadávanie omamných a psychotropných látok, nástražných a výbušných systémov.

Ekonomická činnosť

V rámci ekonomickej činnosti zbor v roku 2009 v súčinnosti s inými úsekmi služobných činností zabezpečoval realizáciu úloh výkonného a metodického charakteru v oblasti plnenia hlavných úloh zboru a jeho ekonomického zabezpečenia prostredníctvom realizácie rozpočtového hospodárenia v informačnom systéme Štátnej pokladnice v rámci záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu stanovených zákonom č. 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2009 (ďalej len „zákon o štátnom rozpočte“).

Dalej zbor v rámci ekonomickej činnosti pripravil návrh štátneho rozpočtu zboru na roky 2010 až 2012, vrátane návrhu prioritných výdavkových titulov na rok 2010. Podieľal sa aj na spracovaní záverečného účtu kapitoly Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky za rok 2008, ktorý sa stal súčasťou návrhu záverečného účtu verejnej správy Slovenskej republiky; spracovával finančné, účtovné a štatistické výkazy využívané na všetkých úrovniach riadenia na účely hodnotenia stavu rozpočtového hospodárenia zboru a pripravil opatrenia zamerané na zvýšenie hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti použitia prostriedkov štátneho rozpočtu. Plnil úlohy v oblasti vedenia účtovníctva, likvidácie služobných príjmov príslušníkov a platov zamestnancov, rozúčtovania hrubých pracovných odmien obvinených a odsúdených, správy peňažných prostriedkov obvinených a odsúdených a správy pohľadávok zboru.

K 1. januáru 2009 bola zrealizovaná 5 % valorizácia funkčných platov príslušníkov v súlade so zákonom o štátnom rozpočte a 7 % valorizácia základnej stupnice platových taríf zamestnancov zboru a 5 % valorizácia osobitnej stupnice platových taríf v zmysle novely zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V nadväznosti na účinnosť zákona č. 61/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý zaviedol od 1. marca 2009 nový systém odmeňovania príslušníkov zboru, v spolupráci s úsekom personálnych činností bol pripravený RMS č. 5/2009 o vybraných zložkách služobného príjmu príslušníka zboru vrátane jeho neskorších noviel RMS č. 10/2009 a RMS č. 14/2009, ako aj RGR č. 12/2009 o priznávaní niektorých zložiek služobného príjmu príslušníka zboru.

Z pohľadu informatiky a informačných technológií bol rok 2009 výrazným z hľadiska pokračovania testovania modulu „Platy zamestnancov“ a „Služobné príjmy príslušníkov zboru“ programového vybavenia Personalistika a finančné náležitosti, úpravy aplikácie „Finančná evidencia obvinených a odsúdených“ a prechodu na nový programový produkt pre účely vedenia účtovníctva v sieťovom prepojení na majetkovú a materiálovú evidenciu.

Rozpočet zboru v roku 2009 z hľadiska záväzných ukazovateľov stanovených zákonom o štátnom rozpočte a generálnym riaditeľstvom zboru predstavoval:

V oblasti príjmov štátneho rozpočtu

Rozpočet celkových príjmov 10 837 818 €,
z toho záväzné príjmy 5 194 852 €,

Plnenie rozpočtovaných príjmov 12 311 445 €, čo predstavuje 113,60 %

Rozpočet príjmov vedľajšieho hospodárstva zboru upravený počas roka na sumu 5 865 042 € bol splnený na 109,33 %, čo predstavuje 6 412 457 €.

V oblasti výdavkov štátneho rozpočtu podľa kategórie výdavkov

€

Kategória výdavkov	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% čerpania k upravenému rozpočtu	Porovnanie so skutočnosťou roku 2008 „ - “ pokles, „ + “ nárast
Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV	67 806 510	67 806 510	67 806 510	100,00	7 473 243
Poistné a príspevok do poisťovní	24 166 152	23 949 339	23 948 655	100,00	2 474 911
Tovary a služby	33 711 382	31 969 116	31 967 288	99,99	- 982 522
Bežné transfery	3 083 721	2 269 311	2 267 582	99,92	- 2 674 727
Bežné výdavky	128 767 765	125 994 276	125 990 035	100,00	6 290 905
Kapitálové výdavky	7 203 091	3 140 166	3 140 087	100,00	- 1 153 579
Výdavky spolu	135 970 856	129 134 442	129 130 122	100,00	5 137 326

V roku 2009 zbor v súlade s pravidlami rozpočtového hospodárenia prekročil stanovený limit výdavkov v rámci limitu bežných výdavkov o prostriedky prijaté od iných subjektov vo forme dotácii, grantu, poistného plnenia a úhrad stravy o sumu 654 250 €.

Vyšší objem čerpania bežných výdavkov v porovnaní so skutočnosťou v roku 2008 o 12,38 % bol zaznamenaný v kategórii výdavkov určených na výplatu služobných príjmov príslušníkov, miezd zamestnancov a ostatných osobných vyrovnaní (ďalej len „prostriedky na mzdy“), a to najmä z dôvodu valorizácie funkčných platov príslušníkov v súlade so zákonom o štátnom rozpočte a valorizácie základnej stupnice platových taríf zamestnancov zboru v zmysle novely zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V nadväznosti na vyššie čerpanie prostriedkov na mzdy došlo v roku 2009 aj k vyššiemu čerpaniu v kategórii výdavkov na poistné a príspevkov do poisťovní o 11,53 % v porovnaní so skutočnosťou roku 2008. Priemerný mesačný služobný príjem príslušníka v roku 2009 dosiahol sumu 1 170,09 €, čo oproti roku 2008 predstavuje nárast o 118,77 € a priemerná mzda zamestnanca dosiahla sumu 650,39 €, čo predstavuje nárast o 18,08 €.

V oblasti výdavkov štátneho rozpočtu na tovary, služby, bežné transfery a obstaranie investícií došlo v roku 2009 k výraznému poklesu oproti roku 2008, a to o 4 810 828 €, čo predstavuje 11,40 %. V tejto súvislosti zbor v roku 2009 financoval z prostriedkov štátneho rozpočtu len najnevyhnutnejšie výdavky na zabezpečenie plnenia úloh súvisiacich s výkonom väzby, výkonom trestu odňatia slobody, ochranou a strážením objektov zboru a ochranou poriadku a bezpečnosti v súdnych objektoch a objektoch prokuratúry, ako sú najmä výdavky za elektrickú energiu, vodu, plyn, poplatky za telefón a poštové poplatky, výdavky na potraviny pre účely stravovania väznených osôb, príslušníkov a zamestnancov, výdavky na vystrojovanie väznených osôb a príslušníkov, výdavky za údržbu a aktualizáciu v zbere používaných programových produktov.

Použitie prostriedkov štátneho rozpočtu sa realizovalo za prísneho dodržiavania účelu ich použitia, maximálnej efektívnosti a hospodárnosti pri nakladaní s nimi. Prostriedky na rutinnú a štandardnú údržbu majetku v správe boli v priebehu celého roka 2009 vynakladané iba v minimálnom rozsahu, čo prinášalo problémy s udržiavaním majetku štátu v riadnom stave a s jeho ochranou.

V oblasti investícií v roku 2009 došlo k poklesu zdrojov financovania o 26,87 % oproti roku 2008. Pretrvávajúce nedofinancovanie potrieb zboru v oblasti investícií ani v roku 2009 neumožnilo zboru:

- zahájiť stavebné investičné akcie, ktoré sú zamerané na aplikáciu ustanovení zákona o výkone väzby a zákona o výkone trestu odňatia slobody a rozšírenie a zvýšenie ubytovacej kapacity väznených osôb z dôvodu ich narastajúcich počtov,

- zabezpečiť obmenu technických zariadení a dopravných prostriedkov zboru, ktoré sú morálne a fyzicky zastaralé a ich zostatková hodnota k 31.decembru 2009 predstavuje 11,31 % a u dopravných prostriedkov 8,88 % obstarávacej ceny.

Napriek zložitej situácii v ekonomickom zabezpečení zboru spojenej s nedostatkom rozpočtových prostriedkov v účinnej spolupráci so všetkými úsekmi služobných činností bolo zabezpečené bez závažnejších nedostatkov finančné krytie potrieb zboru na plnenie vecných úloh.

V rámci ekonomickej činnosti zbor v roku 2009 zabezpečoval správu pohľadávok štátu. Celkový objem pohľadávok štátu k 31.decembru 2009 predstavoval sumu 11 838 136,88 €. Sú to najmä pohľadávky za trovy výkonu väzby, zvýšené trovy výkonu väzby, zavinené trovy výkonu trestu odňatia slobody, zvýšené trovy výkonu trestu odňatia slobody a pohľadávky za škody na majetku štátu v správe zboru (ďalej len „pohľadávky obvinených a odsúdených“). Najväčší objem z pohľadávok štátu spravovaných zborom tvoria pohľadávky od bývalých obvinených a bývalých odsúdených v sume 10 349 643,83 €, ktoré spravuje generálne riaditeľstvo zboru. V sledovanom období došlo k medziročnému poklesu týchto pohľadávok vo výške 9,18 %. Hlavným dôvodom tohto poklesu je realizovaný generálny odpis pohľadávok na generálnom riaditeľstve zboru.

V roku 2009 boli uhradené pohľadávky obvinených a odsúdených v celkovej sume 455 297,11 €. Oproti obdobiu roka 2008, v ktorom úhrada pohľadávok obvinených a odsúdených predstavovala 467 710,68 €, došlo k miernemu zníženiu hodnoty vymožených pohľadávok o 2,65 %.

Logistické zabezpečenie

Odbor logistiky plnil v roku 2009 úlohy súvisiace predovšetkým so správou majetku štátu a materiálnym zabezpečovaním podmienok výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody.

V oblasti investičnej výstavby bola v roku 2009 ukončená a skolaudovaná investičná akcia „Rekonštrukcia objektu č. 5 v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu Ilava“. Cieľom rekonštrukcie bolo rozšírenie kapacity výkonu väzby z pôvodných 25 miest na projektovanú kapacitu 125 miest výkonu väzby a rekonštrukcia priestorov pre výkon trestu odňatia slobody – oddiel doživotných trestov. Po ukončení stavebnej časti rekonštrukcie bola zahájená montáž a kompletizácia signálno - bezpečnostnej techniky.

V priebehu roku 2009 ukončil Stavebný úrad zboru celkom tridsaťtri konaní v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (stavebný zákon).

Úsek stavebných činností sa zaoberal možnosťou čerpania nenávratných finančných prostriedkov z európskych štrukturálnych fondov za účelom rekonštrukcií tepelného hospodárstva a využívania alternatívnych zdrojov energie s cieľom zníženia energetickej náročnosti pre ústavy a zariadenia v zbere. Za účelom zabezpečenia finančných prostriedkov na realizáciu rekonštrukcie tepelného hospodárstva v Leopoldove, na ktorú je vypracovaná projektová dokumentácia a plánovanej rekonštrukcie tepelného hospodárstva v LRS Omšenie zabezpečil odbor kompletnú projektovú dokumentáciu a dokladovú časť pre splnenie podmienok a kritérií a realizoval podanie žiadostí o pridelenie nenávratných finančných príspevkov z európskych štrukturálnych fondov - z Operačného programu Životné prostredie.

V roku 2009 boli vypracované aj projektové dokumentácie – Inštalácia slnečných kolektorov pre ústavy ÚVTOS Banská Bystrica – Kráľova a ÚVTOS Košice – Šaca. Na uvedené projekty bola podaná žiadosť na pridelenie o poskytnutie finančných prostriedkov formou dotácie v rámci Environmentálneho fondu Ministerstva životného prostredia SR.

Prioritou zboru v oblasti dopravných činností v roku 2009 bola obmena vozového parku, nakoľko priemerný vek služobných dopravných prostriedkov je cca 13 rokov a mnohé z týchto služobných dopravných prostriedkov spĺňajú všetky podmienky na vyradenie z prevádzky vzhľadom na ich vek, počet najazdených kilometrov a zlý technický stav. Na základe uzatvorených Príkazných zmlúv s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a následne kúpnych zmlúv č. 5/PG/2009 a 6/PG/2009 boli v roku 2009 vyšpecifikované a obstarané nasledovné vozidlá:

- 2ks eskortné vozidlá Iveco Daily TOURYS
Eskortné vozidlá Iveco Daily TOURYS boli pridelené do ÚVTOS a ÚVV Leopoldov a do ÚVV Banská Bystrica.
- 2ks eskortné autobusy Irisbus CROSSWAY 12M
Eskortné autobusy Irisbus CROSSWAY 12M boli pridelené do ÚVV Bratislava a ÚVV Nitra.

V súlade s § 27 ods. 1 písm. d) zákona č. 381/2001 o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a v zmysle zákona 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov vyhlásilo Ministerstvo spravodlivosti v mesiaci august 2009 verejnú súťaž na Povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „povinné zmluvné poistenie“) za motorové vozidlá v správe Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a za motorové vozidlá v správe Zboru väzenskej a justičnej stráže. V porovnaní s predchádzajúcou zmluvou na povinné zmluvné poistenie klesli zboru náklady vynaložené na povinné zmluvné poistenie o 66 %. Zbor reagoval na viazanie výdavkov rozpočtu aj ekonomickejším plánovaním a spájaním jazd, čím došlo k zefektívneniu dopravnej služby v zbere. V porovnaní s rokom 2008 sa znížil počet najazdených kilometrov o 335 928 km, čo predstavuje zníženie o 10,12 %.

V záujme obmedzenia nákupov pohonných hmôt v zbere hotovostným spôsobom a predchádzaniu rizík pri manipulácii s hotovosťou sa realizoval nákup pohonných hmôt v zbere zásadne bezhotovostným spôsobom - používaním platobných kariet.

Na úseku logistických činností referátu výstrojného boli zabezpečené vybrané komponenty služobnej rovnošaty vzor 2000 a vyvzorované nové súčasti služobnej rovnošaty vzor 2000 pre príslušníkov zboru, obvinených a odsúdených v celkovej sume 859 530,05 €, z toho za 311 977,87 € obstaral odbor logistiky výstrojnú súčasti pre príslušníkov zboru a za 547 552,18 € obstaral výstrojnú súčasti pre obvinených a odsúdených. Výstrojnú súčasti zabezpečené prostredníctvom vedľajšieho hospodárstva boli v celkovej sume 547 522,18 €. Verejné obstarávanie zákaziek na dodanie výstrojných súčastí bolo realizované v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ZIPS č. 39/2008 Verejné obstarávanie v Zbere väzenskej a justičnej stráže – usmernenie.

Z dôvodu prechodu zboru na zabezpečovanie obmeny služobnej rovnošaty a jej súčastí formou nepeňažného plnenia, za účelom dodržiavania a zlepšenia disciplíny ustrojenia príslušníkov zboru, bol odborom logistiky generálneho riaditeľstva zboru vypracovaný RGR č. 47/2009 o poskytovaní naturálnych náležitostí príslušníkom Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „rozkaz“). V rozkaze boli zohľadnené všeobecne záväzné právne predpisy súvisiace s uvedenou problematikou, ako aj potrebné opatrenia, ktoré boli zapracované do rozkazu v súvislosti s realizáciou poskytovania naturálnych náležitostí formou nepeňažného plnenia a v súvislosti s nosením výstrojných súčastí služobnej rovnošaty (rovnošata pre psovodov, pracovná rovnošata pre psovodov, vesta taktická pre psovodov a pod.). Účelom tohto rozkazu je určiť postup poskytovania naturálnych náležitostí v zbere pre príslušníkov zboru.

Odborom logistiky Generálneho riaditeľstva zboru bol vypracovaný návrh výnosu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorým sa v roku 2010 ustanovuje hodnota služobnej rovnošaty a jej súčastí pre príslušníkov zboru. Hodnota služobnej rovnošaty a jej súčastí na rok 2010 sa oproti roku 2009 zvýšila o 33,66 €, čo predstavuje zvýšenie o 3,92 % z dôvodu úpravy cien za jednotlivé výstrojné súčasti. Predkladaný návrh výnosu bude mať zvyšujúci dopad na čerpanie výdavkov zo štátneho rozpočtu o 160 300 € určených na poskytnutie peňažného príspevku a formy nepeňažného plnenia príslušníkom zboru. Čerpanie výdavkov je zahrnuté v rozpise rozpočtu zboru na rok 2010. Generálne riaditeľstvo zboru predložilo podpredsedníčke vlády pre legislatívu a ministerke spravodlivosti návrh výnosu Ministerstva spravodlivosti SR, ktorým sa v roku 2010 ustanovuje hodnota služobnej rovnošaty a jej súčastí pre príslušníkov zboru na základe splnomocňujúceho ustanovenia § 129 ods. 8 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže a Železničnej polície. Podľa uvedeného ustanovenia citovaného zákona sa hodnota služobnej rovnošaty a jej súčastí ustanovuje každý rok podľa reálnych nákupných cien.

V roku 2009 prostredníctvom Ústredného skladu Zboru väzenskej a justičnej stráže bolo vystrojených celkom 269 novoprijatých príslušníkov zboru, z toho 217 príslušníkov zboru zaradených vo výstrojnej norme „R“ a 52 príslušníkov zboru zaradených vo výstrojnej norme „O“.

Na úseku stravovania obvinených a odsúdených bolo v sledovanom období podaných celkom 3 228 152 celodenných stravných dávok. Priemerný skutočný denný stav obvinených a odsúdených v roku 2009 bol 8 844,1 osôb, čo je o 624,2 osôb viac ako v rovnakom období predchádzajúceho roka. Priemerná denná náliežitosť k 31. decembru 2009 bola 1,93 €, t. j. pokles o 2,53 % oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka. Uvedenú skutočnosť je možné pripisovať zmene systému priznávania liečebnej výživy a čiastočne zníženému počtu zaradených väznených osôb do práce. Stravovanie

príslušníkov a zamestnancov zboru k 31. decembru 2009 vzrástlo o 37 707 podaných hlavných jedál, t.j. o 5,59 % oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka. Zvýšený počet stravníkov možno zdôvodniť využívaním sociálneho fondu.

Uplynulý rok bol náročný i z pohľadu zabezpečenia tepelného a vodného hospodárstva v súvislosti s viazaním rozpočtových prostriedkov. Aj počas uvedeného obdobia zbor prijatím operatívnych opatrení a riešením vzniknutej situácie dokázal čeliť obmedzeniam bez negatívnych dopadov.

V roku 2009 boli vyvolané rokovania so zástupcami spoločností ZSE, SSE, VSE a SPP, ktorých cieľom bolo zníženie jednotkových cien pri dodávke elektrickej energie a zemného plynu pre jednotlivé odberné miesta. Rokovania boli úspešné vzhľadom na obchodnú politiku, hlavne v oblasti jednotkovej ceny elektrickej energie pre spádové oblasti v pôsobnosti Západoslovenská energetika – Energia a. s. na obdobie rokov 2010 – 2011 zníženie v priemere cca o 28 %, Stredoslovenská energetika a. s. na obdobie kalendárneho roka 2010 zníženie v priemere cca o 33 %, Východoslovenská energetika a. s. na obdobie kalendárneho roka 2010 zníženie v priemere cca o 28 % oproti cenám v roku 2009.

Na úseku spojovacej služby bola prioritou významná investičná akcia „Rekonštrukcia signálno - bezpečnostnej techniky v ústave Ilava“. Po ukončení stavebnej časti rekonštrukcie bola zahájená montáž a kompletizácia signálno - bezpečnostnej techniky. Stav rekonštrukcie je vo finálnej fáze pred dokončením, plánované odovzdanie diela do užívania ústavu Ilava je predpokladané vo februári 2010.

Z dôvodu zabezpečenia prevádzky telefonického hlasového a faxového spojenia a nepriaznivého technického stavu, morálnu zastaranosť niektorých telekomunikačných technológií, ako aj v dôsledku mimoriadnych udalostí na telefónnych ústrediach zabezpečil odbor logistiky v priebehu roka 2009 obmenu troch zastaraných telefónnych ústrední, a to v ústavoch Dubnica, Banská Bystrica - Kráľová a Prešov.

V záujme konzultovať možnosti riešenia logistického zabezpečenia v zbere a predchádzať možným nedostatkom vykonal odbor logistiky v sledovanom období 3 tematické kontroly, a to v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby v Leopoldove, v Ústave na výkon väzby a ústave na výkon trestu odňatia slobody v Prešove a v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici–Kráľovej.

Zamestnávanie obvinených a odsúdených

Činnosti oddelení (úsekov, skupín, referátov) zamestnávania, výroby a odbytu boli zamerané na zabezpečenie zaraďovania obvinených a odsúdených do práce, výrobu a odbyt, obchodné a finančné vzťahy vedľajšieho hospodárstva v ústavoch. Priemerný počet obvinených vo výkone väzby a odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody bol 8 856 osôb. V porovnaní s priemernými počtami za rok 2008 je to nárast o 621 osôb (pokles počtu obvinených o 128 osôb a nárast počtu odsúdených o 749 osôb). Z uvedeného celkového priemerného počtu 8 856 obvinených a odsúdených sa pre účely evidencie zamestnanosti vykazovalo 5 515 osôb. Tento počet predstavujú odsúdení a obvinení, ktorí spĺňajú podmienky na zaraďenie do práce. Z uvedeného počtu 5 515 osôb bolo do práce v priemere zaraďených 3 761 odsúdených a 87 obvinených, čím sa dosiahla za hodnotené obdobie 69,77 % zamestnanosť, čo je o 6,81 % menej ako za rok 2008.

Zaraďovanie odsúdených a obvinených do práce sa vykonávalo vo vnútornej prevádzke a v strediskách vedľajšieho hospodárstva ústavov. Z priemerného počtu 3 848 obvinených a odsúdených zaraďených do práce bolo priemerne denne 921 osôb zaraďených vo vnútorných prevádzkach ústavov a 2 927 osôb v strediskách vedľajšieho hospodárstva ústavov. Snahou zamestnávania je získavať zákazky na jednoduchšie montážne, kompletizačné alebo aj výrobné práce do vnútorných priestorov ústavov. Záujem pracovať prejavuje väčšina odsúdených. Je to tak i napriek mnohým obmedzeniam, či už osobnostných alebo vyplývajúcich zo špecifik výkonu trestu odňatia slobody. Odmietnutie práce odsúdeným sa vyskytlo v dvoch prípadoch.

Priemerná pracovná odmena odsúdených vo vedľajšom hospodárstve bola dosiahnutá vo výške 76,63 € a predstavuje odmeňovanie podľa plnenia výkonových noriem, rozsahu pracovnej doby, dosahovanej kvality práce a druhu práce, na ktorú je obvinený a odsúdený zaraďený. Priemerná pracovná odmena vo vnútornej prevádzke bola dosiahnutá vo výške 136,17 €.

Napriek ťažkostiam a problémom vyskytujúcim sa pri zabezpečovaní činností zameraných na zaraďovanie odsúdených a obvinených do práce, vlastnú výrobu a odbyt vyrobenej produkcie je možné konštatovať, že v tejto oblasti zboru bola v roku 2009 venovaná náležitá pozornosť. Napriek celosvetovej hospodárskej kríze, ktorá mala tvrdý dopad na všetky odvetvia, boli dosiahnuté veľmi priaznivé výsledky v počte zamestnaných obvinených a odsúdených,

ako aj v plnení rozpočtu vedľajšieho hospodárstva, prezentujúce trvalý a priaznivý stav v oblasti zamestnávania. Najobjektívnejším meradlom hodnotenia zamestnanosti je celkový priemerný počet zaradených obvinených a odsúdených do práce, ktorý bol o 131 osôb nižší ako v historicky najúspešnejšom roku 2008. V roku 2009 v snahe udržať priaznivú zamestnanosť došlo aj k najväčšej obmene pracovísk, keď sa končiacie pracoviská, hlavne z dôvodu krízy, nahradzovali novozískanými pracovnými príležitosťami. Udržanie zamestnanosti v ďalšom období bude problematické práve z dôvodu pretrvávajúcej hospodárskej krízy. Bude potrebné prijímať také opatrenia, ktoré budú nepriaznivé hospodárske dopady na zamestnanosť obvinených a odsúdených, čo možno najviac eliminovať. Pre zabezpečenie plnenia služobných úloh v oblasti zamestnávania odsúdených a obvinených, vlastnej výroby a pri odfyte jej produkcie, bude nutné naďalej vytvárať v rozpočte potrebné finančné, personálne a materiálne - technické podmienky.

Príjmy vo vedľajšom hospodárstve boli za rok 2009 dosiahnuté v objeme celkom 6 417 388 €. Výdavky boli čerpané v objeme 5 826 736 €. Účtovný rozdiel medzi príjmami a výdavkami bol 590 652 €. Strediská vedľajšieho hospodárstva s vlastnou výrobou boli zamerané na plnenie potrieb zboru pri zabezpečovaní intendantných, stavebno - ubytovacích materiálov a produkovaní a dodávaní komodít rastlinnej a živočíšnej výroby do väzenských kuchýň a vývarovní. Pre prezentáciu výrobkov, ktoré vyrábajú odsúdení v strediskách vedľajšieho hospodárstva bola v priestoroch areálu generálneho riaditeľstva zboru od mesiaca február 2009 otvorená stála expozícia výrobkov stredísk vedľajšieho hospodárstva. Výrobky sú zverejňované a priebežne aktualizované aj na webovej stránke www.zvjs.sk, kde sú uvedené aj možnosti spolupráce s právnickými a fyzickými osobami.

Kontrolná činnosť

V roku 2009 Inšpekcia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „inšpekcia“) vykonala následné finančné kontroly v ÚVV v Nitre, v ÚVV Banská Bystrica, v ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou a zahájila následnú finančnú kontrolu v ÚVTOS a ÚVV Ilava. Z vykonaných kontrol boli vypracované správy, ktoré boli prerokované s kontrolovanými ústavmi v zmysle zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Okrem následných finančných kontrol vykonala inšpekcia kontrolu odstránenia nedostatkov zistených následnou finančnou kontrolou v ÚVTOS Dubnica nad Váhom, v ÚVV Žilina, v ÚVTOS Želiezovce, v ÚVTOS Košice – Šaca a v ÚVV Prešov. Z vykonaných kontrol boli vypracované správy, v ktorých bolo konštatované, že všetky úlohy vyplývajúce z rozkazov štatutárnych zástupcov jednotlivých ústavov na odstránenie nedostatkov zistených následnou finančnou kontrolou boli splnené tak, ako boli formou úloh zadané riaditeľmi jednotlivých ústavov. Ďalej príslušníci inšpekcie vykonali 4 kontroly v zmysle zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov. Z uvedených mimoriadnych kontrol boli vypracované protokoly o výsledkoch jednotlivých kontrol.

Inšpekcia tiež vybavovala sťažnosti doručené generálnemu riaditeľstvu zboru, ako aj sťažnosti odstúpené na priame vybavenie inými orgánmi štátnej správy. Závažnejšie sťažnosti v celkovom objeme 31 sťažností boli na základe posúdenia vybavované priamo v ústavoch. V priebehu roka 2009 bolo jednotlivým organizačným zložkám zboru, ako aj inšpekcii doručených alebo odstúpených na priame vybavenie celkom 567 sťažností. Celkový počet doručených a vybavených sťažností v roku 2009 je o 104 sťažností viac ako v roku 2008.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že najviac sťažností smerovalo proti ÚVTOS a ÚVV Leopoldov, ÚVTOS a ÚVV Ilava a ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou, kde je počet sťažností neporovnateľne vyšší ako v iných ústavoch. Najnižší počet sťažností smerujúcich proti jednotlivým ústavom bol zaznamenaný proti ÚVTOS a ÚVV Levoča, ÚVTOS Nitra - Chrenová, ÚVV Banská Bystrica a ÚVTOS Želiezovce. Z 19 subjektov prešetrojúcich sťažnosti v zbere u 10 - tich subjektov nebola zaznamenaná opodstatnená sťažnosť. Oproti minulému roku najviac vzrástol celkový počet sťažností smerujúcich proti ÚVTOS a ÚVV Ilava (o 37), ÚVV Bratislava (o 22), ÚVTOS a ÚVV Košice (o 21) a ÚVTOS a ÚVV Ružomberok (o 14). Najmarkantnejší pokles sťažností smerujúcich voči jednotlivým ústavom nastal v ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou (o 19) a v ÚVV Žilina (o 17).

Podľa vecného zamerania smerovali podané sťažnosti na rôzne konania a postupy úzko špecifikovanej skupiny ľudí a to väčšinou príslušníkov zboru, nakoľko najväčší počet sťažností sa týkal výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Podania smerovali na porušovanie právnych, či interných predpisov ako sú postupy príslušníkov zboru súvisiace s ich rôznou činnosťou s počtom 181 podaných sťažností. Tieto podania predstavovali až 32 % všetkých

podaných sťažností v zbore. Druhou najviac napádanou oblasťou bola poskytovaná zdravotná starostlivosť, na ktorú bolo zaevidovaných celkovo 126 sťažností s percentuálnym vyjadrením viac ako 22 % podaných sťažností. Takmer s 15 -timi % smerovali sťažnosti na podmienky a spôsob výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody (podaných 81 sťažností). Následne, s nižším počtom podaných sťažností, boli sťažnosti podané na poskytovanú stravnú jednotku, ich množstvo a kvalitu (27), odosielanie a prijímanie korešpondencie a jej následná manipulácia zo strany príslušníkov ZVJS (23), nakladanie s finančnými prostriedkami oddelením ekonomiky jednotlivých ústavov (15), občianske spolužitie medzi obvinenými a odsúdenými vo výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody a pracovné vzťahy (14), fyzické násilie zo strany príslušníkov ZVJS voči obvineným a odsúdeným, ako aj medzi obvinenými a odsúdenými navzájom (12), k uloženým disciplinárnym trestom a odmenám buď obvinených alebo odsúdených. Všetky ostatné podané sťažnosti smerovali na rôzne iné konania a činnosti príslušníkov zboru súvisiace s pracovnou, ale aj mimopracovnou činnosťou.

Podľa počtu podaných sťažností v roku 2009 najväčší počet sťažností podali odsúdení 353, obvinení podali 97 sťažností, občania podali 77 sťažností, príslušníci zboru podali 10 sťažností a anonymných sťažností bolo zaznamenaných 30. Pri počte podaných sťažností občanov sa jedná o sťažnosti podané bývalými príslušníkmi alebo zamestnancami zboru, advokátmi, bývalými odsúdenými ako aj bývalými obvinenými a civilnými osobami. Opodstatnených sťažností bolo v hodnotenom období 19. Podiel opodstatnených sťažností na celkovom počte podaných sťažností predstavoval 3,3 %.

Okrem 567 podaných a vybavených sťažností spracovala inšpekcia a ústavy stanoviská k ďalším 22 tzv. priebežným sťažnostiam, ktoré vybavovali iné orgány štátnej správy, najmä Ministerstvo spravodlivosti SR a Krajské prokuratúry SR. Ďalej bolo prešetrovaných 20 opakovaných sťažností, ktoré neboli evidované samostatne, ale boli vybavené v kontexte s pôvodnými sťažnosťami.

Všetky sťažnosti v hodnotenom období boli vybavené v súlade a v lehote stanovenej zákonom č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach v znení zákona č. 164/2008 Z. z. K opodstatneným sťažnostiam boli prijaté opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku. Voči osobám zodpovedným za jednotlivé opodstatnené sťažnosti boli vyvodené dôsledky podľa miery zavinenia. Koncom roka 2009 všetci riaditelia ústavov vykonali kontroly prijímania, evidencie, prešetrovania a vybavovania sťažností v zmysle pokynu číslo: GR ZVJS - 233/10 - 2005 (Metodický postup pre jednotný spôsob vybavovania sťažností). Inšpekcia taktiež vykonala v ústavoch 5 kontrol zameraných na vybavovanie sťažností, pri ktorých neboli zistené závažnejšie nedostatky.

Bezpečnostný zamestnanec na základe poverenia generálnej riaditeľky zboru vykonal v šiestich ústavoch zboru kontrolu ochrany utajovaných skutočností. V kontrolovaných subjektoch nezistil v predmetnej oblasti nedostatky. Vykonal preškolenie bezpečnostných zamestnancov ústavov v LRS Omšenie.

Dňa 1. apríla 2009 vstúpil do platnosti RGR č. 17/2009, ktorým sa vydáva zoznam utajovaných skutočností a určuje sa stupeň bezpečnostnej previerky v zbore, pri ktorých výkone sa môžu príslušníci a zamestnanci zboru oboznamovať s utajovanými skutočnosťami.

Odo dňa 1. augusta 2009 účinnosťou RMS č. 9/2009, ktorým sa vydáva Organizačný poriadok generálneho riaditeľstva zboru, prešiel referát preventívno - bezpečnostnej služby (ďalej len „referát PBS“) pod priame riadenie riaditeľa inšpekcie z dovtedajšej priamej podriadenosti generálnej riaditeľky zboru.

Príslušníci referátu PBS v roku 2009 vykonali 8 tematických kontrol v ústavoch Banská Bystrica – Kráľová, Dubnica nad Váhom, Ilava, Košice – Šaca, Nitra, Prešov, Sučany a Trenčín a 1 operatívnu kontrolu v ústave Žilina.

V dňoch 24. augusta 2009 až 2. októbra 2009 bol Inštitútom vzdelávania ZVJS v Nitre v súčinnosti s referátom PBS organizovaný v Strednej odbornej škole Policajného zboru v Bratislave (Devínska Nová Ves) odborný kurz 21 príslušníkov zboru na úseku PBS. Všetci príslušníci úspešne absolvovali tento kurz s hodnotením prospel s vyznamenaním.

Referátom PBS bola v dňoch 16. až 18. septembra 2009 v Rekreačnom stredisku ZVJS Bukovec organizovaná Celoslovenská porada vedúcich skupín preventívno - bezpečnostnej služby ústavov a poverených príslušníkov zboru.

Ku dňu 31. decembra 2009 poverení príslušníci zboru, služobne zaradení na úsekoch PBS, začali trestné konanie na základe oznámenia, ako aj z vlastného zistenia, celkom v 133 prípadoch, z toho u obvinených v 10 prípadoch, u odsúdených v 57 prípadoch (65 osôb), u príslušníkov zboru v 29 prípadoch (36 osôb), v 1 prípade u zamestnanca zboru a v 36 prípadoch sa jednalo o neznámeho páchatela. Najčastejšie bolo konané vo veci podozrenia zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona (26 prípadov), krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) Trestného zákona (15 prípadov), nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona (14 prípadov) a zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (10 prípadov).

V 33 prípadoch poverení príslušníci zboru podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začali trestné stíhanie vo veci, z toho v 1 prípade bolo na základe pokynu civilného prokurátora vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe (odsúdenému). V 47 prípadoch bolo odstúpené príslušnému úradu justičnej a kriminálnej polície okresného riaditeľstva PZ, okresnej prokuratúre a vojenskej obvodnej prokuratúre odstúpené prijaté trestné oznámenie. V 8 prípadoch bola vec podľa § 197 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku odovzdaná na disciplinárne konanie a v 42 prípadoch bola odmietnutá podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. V 3 prípadoch bola vec podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku odložená z dôvodu neúčelnosti trestného stíhania.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že inšpekcia splnila všetky úlohy vyplývajúce pre ňu z Hlavných úloh zboru na rok 2009, Vykonávacieho plánu inšpekcie na rok 2009, ako aj ostatné úlohy na základe poverenia alebo pokynu generálnej riaditeľky zboru vzniknuté v kontexte služobných činností celého zboru v sledovanom období.

Zdravotná starostlivosť

Odbor zdravotnej starostlivosti generálneho riaditeľstva zboru v priebehu roka 2009 zabezpečoval realizáciu zdravotnej politiky štátu v podmienkach väzenia a metodicky usmerňoval, koordinoval a kontroloval poskytovanie liečebno - preventívnej, posudkovej a stomatologickej starostlivosti pre príslušníkov zboru, zamestnancov zboru, obvinených vo výkone väzby a odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody v zdravotníckych zariadeniach ústavov zboru a v Nemocnici pre obvinených a odsúdených a ÚVTOS v Trenčíne. Pozornosť venoval aj starostlivosti o zdravé životné a pracovné prostredie pre všetky uvedené skupiny.

V hodnotenom období stúpol počet ošetrovaných a vyšetrovaných príslušníkov a zamestnancov o 1 567 osôb. V roku 2009 bolo priemerné percento dočasnej neschopnosti pre chorobu a úraz 2,17 % a priemerná dĺžka trvania práceneschopnosti bola 14,62 dňa.

Stúpol tiež počet ošetrovaných a vyšetrovaných obvinených a odsúdených vo všeobecných ambulanciách ústavov o 22 951. Na jednu osobu pripadlo 23,05 vyšetrení ročne. Počet osôb, ktoré udávali užívanie drog pred nástupom do výkonu väzby alebo do výkonu trestu odňatia slobody bol 895, čo je oproti roku 2008 nárast o 111 osôb. Percento drogovu evidovaných z celkového počtu obvinených a odsúdených za rok 2009 bolo 14,24 %. Súdom nariadenú ochrannú liečbu absolvovalo v podmienkach väzenia 369 odsúdených a dobrovoľnú protialkoholickú a protitoxikomanickú liečbu absolvovalo 42 odsúdených.

V Nemocnici pre obvinených a odsúdených a ÚVTOS v Trenčíne bolo v hodnotenom období hospitalizovaných 2 015 pacientov s priemernou ošetrovacou dobou 22,06 dní, čo predstavuje obložnosť 78,55 %.

Personálna práca

Plnenie služobných úloh v Zbore väzenskej a justičnej stráže v roku 2009 zabezpečovalo v priemere 4 448 príslušníkov a 683 zamestnancov.

Skutočný počet príslušníkov k 31. decembru 2009 bol 4 484, čo v porovnaní s rokom 2008 predstavuje zvýšenie o 44 osôb. Skutočný počet zamestnancov k 31. decembru 2009 bol 691, čo je v porovnaní s rokom 2008 zvýšenie o 54 osôb. V roku 2009 došlo k zvýšeniu priemerného počtu o 45,4 príslušníkov a k zvýšeniu o 59 zamestnancov oproti roku 2008.

K zvyšovaniu počtov zamestnancov zboru dochádza z dôvodu realizácie Koncepcie čiastočného scivilnenia príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže na roky 2005–2010.

Sociálne zabezpečenie

Útvar sociálneho zabezpečenia zboru (ďalej len „útvar“) plnil v priebehu roka 2009 najmä úlohy vyplývajúce zo zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“).

V spolupráci s partnermi ostatných silových rezortov sa podieľal na obsahovej príprave novely tohto zákona, ktorá nadobudla účinnosť od 1. januára 2009. Prioritným účelom schválenej novely bola úprava valorizácie od júla bežného roka ako i prepočty starobných dôchodkov, ktoré boli priznané za účinnosti zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení a pretransformované na výsluhové dôchodky podľa zákona č. 328/2002 Z. z.

Základnou úlohou útvaru bola najmä včasná a plynulá realizácia dávok výsluhového zabezpečenia príslušníkov podľa zákona č. 328/2002 Z. z. V roku 2009 bol jednou z úloh útvaru i prechod na jednotnú menu euro. Táto úloha bola úspešne splnená. Ďalej plnil úlohy v oblasti vedenia kmeňovej knihy všetkých príslušníkov zboru, poskytovania rekreácií, kúpeľnej starostlivosti, preventívnych rehabilitácií a metodického riadenia a využívania stredísk zboru. Útvar je v zmysle zákona č. 328/2002 Z. z. správcom osobitného účtu.

K 31. decembru 2009 bolo vyplatených mesačne 3 110 opakujúcich sa dávok výsluhového zabezpečenia a sociálneho poistenia v sume 1 630 269,13 €, z toho 2 572 výsluhových dôchodkov v priemernej výške 577 €. Priemerná výška výsluhového dôchodku oproti rovnakému obdobiu minulého roka vzrástla o 35 €.

Podľa § 143p zákona č. 328/2002 Z. z. bola od 1. januára 2009 útvárom postupne realizovaná povinnosť úpravy sumy výsluhových dôchodkov, ktoré boli pretransformované zo starobných dôchodkov priznaných podľa zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Ich priemerný mesačný zárobok, z ktorého bol vypočítaný starobný dôchodok bol obmedzený na sumu 99,58 €. Zákon stanovil lehotu do 31. decembra 2009. Útvar vykonal i úpravu dôchodkov v zmysle zákona č. 285/2009 Z. z. o poskytovaní príspevku účastníkom národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V mesiaci február bolo vykonané vyúčtovanie osobitného účtu za rok 2008 a pripravený návrh rozpočtu osobitného účtu na rok 2009 s predpokladaným schodkom 2 091 216 €. Osobitný účet bol dotovaný z rozpočtu zboru vo výške 847 000 €. Dotácia však bola v plnej výške vrátená do rozpočtu zboru. Osobitný účet od 1. mája 2009 vykazoval dostatok finančných prostriedkov, čo súviselo s prijatím opatrenia od 1. júla 2009, a to zmenou termínu splatnosti dôchodkov až po pripísaní odvodov poistného na sociálne zabezpečenie v bežnom mesiaci na osobitný účet.

Od 1. januára 2009 boli valorizované dávky sociálneho poistenia o 6,95 % podľa zákona 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a od 1. júla 2009 boli valorizované dávky výsluhového zabezpečenia o 6,35 % podľa zákona č. 328/2002 Z. z. Súčasne bola vykonaná i druhá valorizácia výsluhových dávok, ktoré boli priznané pred účinnosťou zákona č. 328/2002 Z. z.

Útvar zabezpečoval poskytovanie rekreácií podľa zákona č. 328/2002 Z. z., ako aj poskytovanie rehabilitácií podľa zákona č. 73/1998 Z. z. a ich kontrolu. Rekreačných pobytov v strediskách zboru Kováčová, Omšenie a Bukovec sa v roku 2009 zúčastnilo 3 384 osôb, z toho v Kováčovej 1 826 osôb, v Omšení 1 399 osôb.

Oproti roku 2008 počet osôb rekreovaných v týchto strediskách stúpol o 220 osôb. V strediskách zboru Omšenie a Kováčová sa okrem toho rekreovalo aj 124 zamestnancov Ministerstva spravodlivosti SR. Z celkového počtu 1 331 poukazov, určených na rodinné rekreácie v strediskách Kováčová, Omšenie a Bukovec zostalo nevyužitých 158 poukazov.

V roku 2009 sa pokračovalo aj v poskytovaní výmenných zahraničných rekreácií v Poľskej republike a Českej republike. Výmenných rekreácií sa zo Slovenska v zahraničí zúčastnilo celkom 71 osôb, z partnerských krajín sa v strediskách zboru zúčastnilo 68 osôb.

Nadálej pretrvával záujem o detské letné rekreácie v strediskách zboru. Počas ich organizovania sa v stredisku Santovka v štyroch turnusoch odrekreovalo 195 detí vrátane 24 detí z Poľska. V Kráľovej Lehote sa v dvoch turnusoch odrekreovalo 65 detí, v stredisku Bukovec v jednom turnuse 17 detí a v poľskom Sulejowe 25 detí.

V priebehu roka sa v strediskách zboru rehabilitovalo 1 129 príslušníkov, z toho formou aktívneho odpočinku 960 príslušníkov a formou liečebno – preventívnej rehabilitácie 169 príslušníkov. V stredisku Bukovec sa rehabilitačného pobytu zúčastnilo 169 príslušníkov. Formou výkonu prác sa rehabilitovalo 1 393 príslušníkov. Požiadavka na preventívne rehabilitácie touto formou oproti roku 2008 sa znížila o 144 príslušníkov.

Z celkového počtu 156 žiadostí o pridelenie kúpeľnej starostlivosti bolo komisiou pridelených 134 poukazov z toho z prostriedkov verejného zdravotného poistenia 19 poukazov. V stredisku zboru Omšenie kúpeľnú starostlivosť absolvovalo 80 osôb.

V roku 2009 pracovníci útvaru vykonali 5 tematických kontrol výkonu úrazového zabezpečenia, financovania osobitného účtu a poskytovania služieb podľa zákona v ÚVTOS a ÚVV Ilava, ÚVV Prešov, ÚVTOS Nitra - Chrenová, ÚVV B. Bystrica a ÚVV Nitra. Počas vykonaných kontrol neboli zistené závažnejšie nedostatky. Preto možno konštatovať, že ustanovenia zákona č. 328/2002 Z. z. sa v praxi ústavou dodržiavajú. Boli vykonané aj 4 kontroly v priebehu detských rekreácií v Školiacom stredisku Santovka a 3 kontroly v priebehu detských rekreácií v Stredisku detskej rekreácie Kráľova Lehota, 1 kontrola v stredisku Bukovec. Počas vykonaných kontrol neboli zistené závažnejšie nedostatky.

Vzdelávanie príslušníkov a zamestnancov zboru

V súlade s Aktualizovanou koncepciou vzdelávania príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a zamestnancov Zboru väzenskej a justičnej stráže na roky 2004 – 2015 (ďalej len „aktualizovaná koncepcia vzdelávania“), Plánom akcií Zboru väzenskej a justičnej stráže na rok 2009 bol spracovaný Plán vzdelávacích aktivít inštitútu vzdelávania na rok 2009, na základe ktorého boli zrealizované nasledovné vzdelávacie aktivity:

- **Základný výcvik** bol na základe Dodatku č. 1 k aktualizovanej koncepcii vzdelávania č. GR ZVJS - 157/14 - 2007 realizovaný v dĺžke 4 týždňov, pričom boli zrealizované 4 behy, ktoré absolvovalo 181 frekventantov.
- **Odborné vzdelávanie príslušníkov zboru** na získanie kvalifikačnej požiadavky odborného vzdelania je členené na:
 - základné odborné vzdelávanie (ďalej len „ZOV“) v dĺžke 8 týždňov, kde sa v roku 2009 uskutočnilo 6 behov ZOV s celkovým počtom 267 frekventantov
 - špecializované odborné vzdelávanie, kde sa v roku 2009 uskutočnili 3 behy ŠOV II s celkovým počtom 86 frekventantov a 3 behy ŠOV s celkovým počtom vyškolených 143 frekventantov. V roku 2009 absolvovalo ŠOV spolu 229 frekventantov.
- **Odborné vzdelávanie zamestnancov zboru** bolo realizované v 3 behoch, z toho 2 behy v Školiacom stredisku zboru Santovka a 1 beh v Rekreačnom stredisku zboru Bukovec s celkovým počtom 56 frekventantov.
- **Špecializačné vzdelávanie** bolo v roku 2009 členené na:
 - Odborný kurz príslušníkov zboru na úseku justičnej stráže - realizované 2 behy s celkovým počtom 37 frekventantov.
 - Odborný kurz vedúcich zmien a ich zástupcov oddelení ochrany a obrany - realizované 2 behy odborného kurzu vedúcich zmien s celkovým počtom 30 frekventantov.
 - Odborný kurz referentov režimu - realizované 2 behy odborného kurzu referentov režimu s celkovým počtom 41 frekventantov.
 - Odborný kurz psovodov s rozsahom 9 týždňov, boli realizované 2 behy v Kynologickom stredisku zboru Leopoldov s celkovým počtom 7 frekventantov.
 - Odborný kurz príslušníkov zboru na úseku PBS - v súčinnosti so Strednou odbornou školou Policajného zboru v Bratislave bol realizovaný 1 beh odborného kurzu preventívno - bezpečnostnej služby s celkovým počtom 21 frekventantov.
 - Sociálno - psychologický výcvik - realizovaný 1 beh SPV s celkovým počtom 23 frekventantov.

V roku 2009 bolo inštitútom vzdelávania celkovo vyškolených 932 príslušníkov a zamestnancov zboru. Činnosti inštitútu vzdelávania po personálnej stránke zabezpečovali riaditeľ, zástupca riaditeľa, 8 lektorov úseku lektorských činností a 1 samostatný referent referátu všeobecnej administratívy.

Jednou z najdôležitejších úloh, ktoré si vedenie inštitútu vzdelávania stanovilo v roku 2009, bolo zvýšenie vyučovacej povinnosti lektorov (tzv. úväzkov) a rozšírenie ich odbornej pôsobnosti súvisiacej s nepriamym odovzdávaním skúseností (za priame odovzdávanie skúseností a poznatkov je považovaná lektorská činnosť v rámci vzdelávacích aktivít). Problematiku vyučovacej povinnosti riešil inštitút vzdelávania prerozdelením zainteresovanosti lektorov na vyučovacích hodinách tak, aby v čo najmenšej miere participovali na vyučovacom procese externí lektori. Vplyv na uvedené skutočnosti mala predovšetkým výmena lektorov, kedy sa snažili získať odborníkov, ktorí by zvládli čo najširšiu problematiku a nebol by tak problém so zastupiteľnosťou a kvalifikovanosťou.

Po uvedených úpravách možno konštatovať, že sa v roku 2009 podarilo stabilizovať úroveň vyučovacej povinnosti na úrovni stredných škôl, čo bolo jedným z bazálnych cieľov vedenia inštitútu vzdelávania od roku 2008.

Priemerná vyučovacia povinnosť lektorov je za hodnotené obdobie 18,36 hodín týždenne, pričom uvedený výsledok je považovaný za výborný ukazovateľ, obzvlášť pri porovnaní s predchádzajúcimi rokmi (z dostupných podkladových materiálov sa vyučovacia povinnosť lektorov pohybovala medzi 10 - 12 hod. týždenne, pričom u niektorých lektorov bola dlhodobo nižšia).

Nepriame odovzdávanie skúseností sa inštitút vzdelávania snažil naplňať predovšetkým publikačnou činnosťou. V hodnotenom období sa podarilo zriadiť prílohu rezortného časopisu Zvesti s názvom „Spravodaj Inštitútu vzdelávania Zboru väzenskej a justičnej stráže“, do ktorej prispievali svojimi odbornými článkami všetci lektori inštitútu vzdelávania. Po prvom roku tejto činnosti možno konštatovať, že odbornosť článkov sa stabilizovala na adekvátnu úroveň, pričom do Spravodaja začali prispievať aj spolupracujúce inštitúcie, predovšetkým Akadémia PZ v Bratislave.

Duchovná služba

Duchovná služba v zbere sa poskytuje obvineným a odsúdeným v ústavoch na výkon väzby, ústavoch na výkon trestu odňatia slobody, v ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a v nemocnici pre obvinených a odsúdených v súlade s osobitnými predpismi na základe dobrovoľnosti a prejaveneho záujmu obvineného alebo odsúdeného.

Cieľom a poslaním duchovnej služby je rozvoj duchovných hodnôt a uspokojovanie náboženských potrieb obvinených a odsúdených v rámci možností ústavu.

Duchovnú službu v zbere poskytujú:

- príslušník zboru ustanovený do funkcie na referáte Vikariátu Generálneho riaditeľstva zboru a väzenský kaplán zaradený na referáte duchovných služieb ústavu v súlade s osobitnými predpismi (pravidelná katolícka duchovná služba),
- starší duchovný referátu Úradu ekumenickej pastoračnej služby Generálneho riaditeľstva zboru a väzenský pastor zaradený na referáte duchovných služieb ústavu podľa určených oblastí v súlade s osobitnými predpismi (ekumenická pastoračná služba),
- zástupca registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktorý je na to písomne splnomocnený príslušným cirkevným úradom podľa osobitného predpisu (nepravidelná duchovná služba).

Katolícka duchovná služba

Cieľom a poslaním katolíckej duchovnej služby je plnenie úloh vyplývajúcich zo Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o duchovnej službe katolíckym veriacim v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky a zákona o výkone väzby a výkone trestu.

V hodnotenom období Vikariát ZVJS (ďalej len „vikariát“) a väzenskí kapláni (v ústavoch, kde je zriadené systemizované miesto) poskytovali na základe dobrovoľnosti a prejaveneho záujmu katolíckej duchovnej služby pokrsteným v Katolíckej cirkvi, ako aj tým, čo chcú byť do nej začlenení alebo prejavia o katolícku duchovnú službu záujem.

Katolícku duchovnú službu poskytoval vikár referátu vikariátu (ďalej len „vikár“), referent vikariátu a 16 (od 1. júla 2009 len 15) väzenských kaplánov v služobnom pomere, ktorým pri poskytovaní katolíckej duchovnej služby pomáhali aj väzenskí dobrovoľní spolupracovníci, ktorým je zo strany vedenia ústavov na základe platných zákonov umožnená práca v duchovnej oblasti s obvinenými a odsúdenými.

V roku 2009 pre obvinených a odsúdených ponúkli 15 575 katolíckych duchovných služieb, na ktorých sa zúčastnilo 80 191 obvinených a odsúdených. V priebehu roka vykonal ordinár spoločne s vikárom kánonické vizitácie na vikariáte a v jednotlivých ústavoch zboru, kde je obsadené miesto väzenského

kaplána. Vizitácie boli zamerané najmä na cirkevnú oblasť poskytovania katolíckej duchovnej služby pre príslušníkov zboru a zamestnancov zboru, obvinených a odsúdených.

Zaznamenané boli aj prípady, že vykonávať duchovnú službu sa usilovali aj občianske združenia (aj tzv. nadkonfesijné) a žiadali o udelenie povolenia vstupu. Požiadavke týchto združení nebolo možné vyhovieť, pretože zákon o výkone väzby a zákon o výkone trestu odňatia slobody umožňuje poskytovať duchovné služby len osobám na základe poverenia štátom uznanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Zvyšovanie odbornej úrovne väzenských kaplánov sa realizovalo na formačnom týždni v Omšení a na Duchovných cvičeniach v priestoroch Exercičného domu v Prešove.

Prvá celoslovenská porada väzenských kaplánov od vzniku ordinariátu sa uskutočnila v Rekreačnom stredisku Bukovec v dňoch 18. - 20. novembra 2009. Zúčastnili sa jej príslušníci vikariátu a 14 väzenskí kapláni.

V priebehu roka vikariát usmerňoval a poskytoval odborné rady ohľadom služobnej činnosti a duchovnej problematiky väzenským kaplánom. Podieľal sa na príprave nového RGR č. 3/2009 o poskytovaní duchovnej služby obvineným a odsúdeným. Spoločne so starším duchovným a charitatívnym pracovníkom ordinariátu sa podieľal na príprave knihy pre obvinených a odsúdených pod názvom „Sprievodca v mojom živote“, ktorú vydala Slovenská biblická spoločnosť Banská Bystrica. Referent vikariátu publikoval v dvoch číslach Zvestí 8 článkov. Informácia o činnosti a práci katolíckej duchovnej služby poskytovanej vikárom, väzenskými kaplánmi a pracovníkmi katolíckej dobrovoľnej služby bola prezentovaná v Slovenskej televízii v relácii „Sféry dôverné“. Vysielaná bola 20. mája 2009 v priamom prenose. Okrem toho boli odvysielané aj relácie v rádiu Lumen (o práci s mladistvými odsúdenými) a v Slovenskom rozhlase. O činnosti vikariátu sú pravidelne uvádzané informácie na vlastnej internetovej stránke.

Už druhý rok katolícka duchovná služba pripravila na Ministerstve spravodlivosti SR „Vianočné pásmo“, ktoré sa uskutočnilo 14. decembra 2009. Vystúpili v ňom mladiství odsúdení v réžii saleziánov, ktorí pracujú v ÚVTOS pre mladistvých v Sučanoch a na vikariáte. Pre túto príležitosť väzenský kaplán s odsúdenými z ÚVTOS pre mladistvých Sučany pripravil betlehemy z dreva, ktoré odovzdali podpredsedníčke vlády a ministerke spravodlivosti, štátnemu tajomníkovi, ordinárovi OS a OZ SR, generálnej riaditeľke zboru a jej námestníkom, ako aj ďalším vzácnym hosťom.

Vikár a väzenskí kapláni v hodnotenom období ponúkali najmä v čase osobného voľna možnosť katolíckej duchovnej služby aj pre príslušníkov a zamestnancov zboru a ich rodinných príslušníkov. Príslušníci a zamestnanci zboru využívali možnosť zúčastniť sa na svätých omšiach, príprave a prijatí sviatostí, požehnaní domu a i. Vikár a väzenskí kapláni vykonali modlitbové stretnutia pri rozlúčke so zosnulými. Navštívili pútnické miesta v Lurdách, Levoči, Šaštíne - Strážach a na iných miestach Slovenska. Príslušníci zboru a zamestnanci zboru sa zúčastnili 3. marca 2009 na slávnosti 6. výročia vzniku ordinariátu v katedrále ordinariátu a následnej recepcie v budove bývalej Národnej rady SR. Na pamiatku zosnulých 3. novembra 2009 na svätej omši boli aktívne zapojení aj príslušníci zboru.

Ekumenická pastoračná služba

Rok 2009 bol druhým rokom samostatnej činnosti referátu Úradu ekumenickej pastoračnej služby. V tomto roku sa duchovná služba rozširovala a nachádzala si stabilné miesto v ústavoch zboru. V súčinnosti s riaditeľmi ústavov, vedúcimi a zástupcami odborov výkonu väzby a výkonu trestu, väzenskými kaplánmi ústavov hľadali optimálne podmienky pre realizáciu služby popri už existujúcej katolíckej duchovnej službe a dobrovoľnej duchovnej službe zástupcov registrovaných cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Duchovnú službu v zbore poskytuje starší duchovný referát, väzenský pastor zaradený na referáte duchovných služieb v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch a väzenský pastor zaradený na referáte duchovných služieb v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach podľa určených oblastí v súlade s osobitnými predpismi. Referát v rámci duchovných služieb spolupracuje s Ústredím EPS, generálnym duchovným, riaditeľmi v jednotlivých ozbrojených zložkách Ministerstva obrany Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Celkovo sa v ústavoch zboru uskutočnilo 552 spoločných stretnutí pre 4 511 osôb a 1 110 individuálnych pastoračných stretnutí pre 1 900 osôb.

Za účelom vzdelávania väzenských pastorov v duchovnej službe sa uskutočnili 2 spoločné duchovné cvičenia v účelovom zariadení Evanjelickej cirkvi a.v. vo Svätom Jure pri Bratislave. Stretnutia viedol a programovo pripravil generálny duchovný a Ústredie EPS. Pracovno - vzdelávací seminár k problematike duchovnej služby v podmienkach väzenstva sa uskutočnil v dňoch 27. - 29. októbra 2009 v Liečebno – rehabilitačnom stredisku v Omšeni. Cieľom seminára bolo zvýšiť odbornú úroveň a pripravenosť pracovníkov cirkevných organizácií prostredníctvom výmeny skúsenosti a doplnením si vedomosti v problematike realizovania duchovnej služby v ústavoch. Seminára sa zúčastnili zástupcovia cirkvi a cirkevných organizácií, starší duchovný, väzenskí pastori, pracovníci Ústredia EPS a niektorí riadiaci pracovníci Generálneho riaditeľstva zboru. S prednáškou vystúpila aj generálna riaditeľka zboru plk. PhDr. Mária Kreslová.

Duchovná služba poskytovaná prostredníctvom zástupcov registrovaných cirkvi a náboženských spoločností.

Ďalšia duchovná služba bola poskytovaná zástupcami registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktorí boli na to písomne splnomocnení príslušným cirkevným úradom. Duchovnú službu v ústavoch pravidelne alebo na základe žiadosti obvinených alebo odsúdených vykonávajú tieto cirkvi: Rímskokatolícka cirkev, Gréckokatolícka cirkev, Apoštolská cirkev na Slovensku, Cirkev československá husitská na Slovensku, Starokatolícka cirkev na Slovensku, Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku, Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku, Kresťanské zbory, Cirkev bratská v Slovenskej republike, Cirkev adventistov siedmeho dňa, Pravoslávna cirkev na Slovensku a náboženská spoločnosť Svedkov Jehovových.